

Undersøgelse af praksis ved udskrivning af elever på frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler.

EVA gennemførte i 2016 en undersøgelse af praksis ved udskrivning af elever på de frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler. Undersøgelsen blev gennemført for UVM, som i et samarbejde med de frie skolers foreninger, de Frie Skolers Lærerforening og Danske Skoleelever rekvirerede undersøgelsen.

I denne aftalebeskrivelse beskrives en ny undersøgelse, som belyser samme tema og følger op på udviklingen i skolernes udskrivningspraksis i den forløbne periode.

Baggrund

Undersøgelsen fra 2016 blev gennemført på baggrund af en henvendelse fra Folketingets Ombudsmand til Undervisningsministeriet. Dette skete på grund af en række sager fra de frie grundskoler og efterskoler, hvor elever var blevet udskrevet uden at blive inddraget før beslutningen blev truffet. Der var derfor en bekymring for, om FN's Børnekonventions krav om inddragelse af barnet ved beslutninger, der angår barnet, blev overholdt i skolernes udskrivningspraksis.

Som konsekvens af undersøgelsen blev der udarbejdet en revideret vejledning til skolerne: *Sådan inddrages eleverne. FN's børnekonvention og de frie skole, UVM 2017*. Denne vejledning er udarbejdet i et samarbejde mellem de frie skolers foreninger, de Frie Skolers Lærerforening og Danske Skoleelever. Vejledningen bygger på vejledningen fra 2015, og den præciserer, hvordan eleverne kan inddrages på en måde så kravene fra FN's børnekonvention respekteres i de tilfælde, hvor en skole vælger at afbryde samarbejdet med elever og forældre ved at udskrive eller bortvise elever.

Vejledningen blev udsendt til alle skoler i september 2017, og EVA er blevet bedt om at gentage den tidligere undersøgelse i 2018 med henblik på at undersøge om der er sket ændringer i skolernes udskrivningspraksis cirka et år efter udsendelsen af vejledningen. Som det vil fremgå af beskrivelsen af undersøgelsens design, suppleres undersøgelsen fra 2016 dog med et nyt element, nemlig en interviewundersøgelse blandt elever der er blevet udskrevet fra de frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler.

Dato
05.12.2017

Ref.
smj

Side
1/5

Formål

Undersøgelsen har til formål at belyse, hvilken praksis skolerne har i forbindelse med udskrivning af elever, og om der er sket ændringer i skolernes praksis fra januar 2016 til september 2018. Undersøgelsen belyser også, om skolerne har kendskab til og anvender vejledningen fra 2017. Endelig belyser undersøgelsen elevernes erfaringer med at blive udskrevet fra en fri grundskole, efterskole eller fri fagskole.

Dette vil blive belyst med udgangspunkt i følgende fem undersøgelsesspørgsmål:

- 1 Hvor mange elever har skolerne udskrevet i skoleåret 2017/2018 og hvad var baggrunden for beslutningen?
- 2 Hvilken praksis har skolerne for håndtering af sager, hvor det overvejes at udskrive en elev?
- 3 Hvilke ændringer er der sket i skolernes praksis i perioden 2016-2018?
- 4 Kender skolerne vejledningen fra 2017 og bruger de den i forbindelse med udskrivning af elever?
- 5 I hvilken grad er der overensstemmelse mellem skolernes praksis og vejledningen?
- 6 Hvordan opleves udskrivningsprocessen af elever, og føler de sig i tilstrækkelig grad inddraget?

Undersøgelsen bygger på følgende forståelse af udskrivning og inddragelse:

Udskrivning betegner i denne undersøgelse de tilfælde, hvor skolerne vælger at afbryde samarbejdet med elever og forældre. Vejledningen præciserer, at eleven *altid* skal inddrages før skolen træffer beslutning om at afbryde samarbejdet uanset baggrunden: *"Børnekonventionens krav om inddragelse betyder, at eleverne skal inddrages, og deres synspunkter skal indgå i grundlaget for skoleledelsens beslutning om at udskrive eller bortvise barnet, for at skolen overholder konventionen"* (UVM 2017, s.9). Inddragelse kan ske på forskellige måder. Vejledningen præciserer, at alle elever og især yngre elever skal beskyttes, men det betyder ikke, at de ikke skal inddrages (UVM 2017, s.9).

Design

EVA foreslår et undersøgelsesdesign bestående af tre dele, der vil blive uddybet i det følgende:

- Spørgeskemaundersøgelse
- Kvalitative interview med ledere og forstandere fra de frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler
- Kvalitative interview med elever, der er blevet udskrevet fra de frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler

Spørgeskemaundersøgelse

Der vil blive gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle skoleledere på de ca. 550 frie grundskoler, ca. 250 efterskoler og ca. 12 frie fagskoler, der er i Danmark. Spørgeskemaundersøgelsen er en gentagelse af undersøgelsen fra 2016, og den har til formål dels at kortlægge omfanget af og baggrunden for udskrivninger på skolerne, og dels at beskrive skolernes praksis og procedurer for sager, hvor det overvejes at udskrive en elev, herunder hvilken rolle vejledningen spiller på skolerne. I spørgeskemaet bliver respondenterne bedt om at besvare en række spørgsmål, som vedrører den senest gennemførte udskrivning på skolen.

Der anvendes samme spørgeskema som i 2016 dog med eventuelle revideringer i de få spørgsmål, der vedrører skolernes brug af vejledningen. Spørgeskemaet udsendes elektronisk.

Kvalitative interview med skoleledere/forstandere

Den kvalitative undersøgelse har til formål at bidrage med nogle mere udfoldede beskrivelser af skolernes udskrivningspraksis. Der vil blive gennemført i alt fire fokusgruppeinterview, hver bestående af 4-6 skoleledere/forstandere, som har erfaring med udskrivning af elever i skoleåret 2017/2018. To af fokusgrupperne vil blive gennemført blandt efterskoleledere samt eventuelt skoleledere fra de frie fagskoler, mens de øvrige to vil blive gennemført blandt skoleledere fra de frie grundskoler.

Skolelederne udvælges fra en bruttoliste med i alt 50 skoler/skoleledere, som udarbejdes af UVM i samarbejde med skoleforeningerne for de frie grundskoler, de Frie Skolers Lærerforening, efterskolerne og de frie fagskoler. Listen består af skoler med erfaringer med udskrivning af elever. EVA udvælger skoleledere fra denne bruttoliste, så der sikres en variation med hensyn til geografisk placering og så alle større skoleforeninger er repræsenteret.

Der gennemføres to fokusgruppeinterview i Odense og to fokusgruppeinterview i København med henblik på at begrænse deltagernes transporttid.

Kvalitative interview med elever

I undersøgelsen indgår interview med elever, der er blevet udskrevet fra skolerne i skoleåret 2017/2018. I de tilfælde, hvor det drejer sig om elever i indskoling og på mellemtrin vil forældrene desuden blive inddraget i interviewet. Interviewene skal belyse om eleverne har følt sig inddraget i processen, der førte frem til udskrivningen.

I alt gennemføres interview med 20 elever, heraf 10 elever fra de frie grundskoler og 10 elever fra efterskolerne og de frie fagskoler. Interviewene gennemføres som enkeltinterview og i en lokalitet som interviewpersonen selv er med til at vælge. Interviewene forventes at vare cirka en time. Elever fra de frie grundskoler vil være fordelt på elever fra indskoling, mellemtrin og udskoling. Elever fra indskoling og mellemtrin interviewes sammen med deres forældre. Hvis der opstår udfordringer i forbindelse med afholdelse af interview kan enkelte interview gennemføres som telefoninterview.

Rekruttering af elever (og forældre) til interview foregår i et samarbejde med skoleforeningerne og skolerne, eftersom UVM ikke har oplysninger om udskrevne elever. Oplysningerne kan heller ikke rekvireres gennem kommunerne. Kommunerne har oplysninger om alle elever, der er blevet udmeldt fra en fri grundskole eller en efterskole – men de har ikke oplysninger om årsagerne hertil.

EVA har i samråd med jurister fra UVM udviklet følgende procedure for rekruttering af elever (og forældre):

- Hvis skoleforeningerne har oplysninger om elever, der er blevet udskrevet i skoleåret 2017/2018, kontakter foreningerne et udvalg af forældre med henblik på at spørge, om de vil medvirke i undersøgelsen

- Hvis foreningerne ikke selv har oplysningerne, beder EVA foreningerne om at kontakte et udvalg af skoler for at bede dem om at tage kontakt til forældre til elever der er blevet udskrevet dette skoleår.
- Skolerne/foreningerne tager kontakt til forældre til børn, der er blevet udskrevet med spørgsmålet, om de/deres barn vil deltage i undersøgelsen
- Forældrene melder tilbage, hvis de vil deltage i undersøgelsen
- Kontaktoplysningerne til elever og forældre udleveres efter disses samtykke til EVA af de relevante skoleledere eller skoleforeninger

Det er således afgørende at forældrene har givet samtykke til at deltage før EVA kan kontakte dem med henblik på konkrete interviewaftaler. EVA udvælger de i alt 20 interviewpersoner fra en bruttoliste på 40 elever fra de frie grundskoler og 40 elever fra efterskoler/frie fagskoler. Det vil af praktiske årsager være nødvendigt at fokusere på et eller to geografiske områder, hvoraf det ene er Storkøbenhavn, så interviewene kan gennemføres inden for en realistisk tidsramme. Mindst haldelen af interviewene gennemføres i Storkøbenhavn. Det er en forudsætning for denne del af undersøgelsen, at skolerne eller skoleforeningerne bidrager med kontaktoplysninger inden for den aftalte tidsramme.

Afrapportering

Resultatet af undersøgelsen formidles i en samlet rapport på max 50 sider.

UVM modtager et foreløbigt rapportudkast til kommentering. Det er UVMs ansvar at sende rapporten i høring hos foreningerne og aflevere et samlet dokument med eventuelle kommentarer til EVA.

Den endelige rapport sendes elektronisk til UVM og offentliggøres på EVA's hjemmeside efter aftale.

Tidsplan for undersøgelsen

Den skitserede tidsplan er under forudsætning af, at de nævnte centrale aftalepartnere, her skoleforeningerne, UVM og EVA, overholder tidsplanen for deres leverancer.

Tidspunkt	Delopgave
Primo maj 2018	Skoleforeninger/skoler leverer bruttoliste til EVA med kontaktoplysninger på elever og forældre d. 1. maj. (Skoleforeninger/skoler)
Primo maj 2018	UVM leverer bruttoliste med kontaktoplysninger på potentielle deltagere til fokusgruppeinterview med skoleledere og forstandere d. 1. maj (UVM)
Maj 2018	EVA planlægger interview med elever og forældre og med skoleledere/forstandere (EVA)
Juni 2018 ¹	Gennemførelse af interview med elever og forældre (EVA)

¹ Interviewene er placeret i juni måned, fordi det er EVA's vurdering, at det vil være en fordel at interviewene gennemføres før sommerferien. Dels fordi der ikke skal være en lang tidsperiode imellem

Medio august – medio september 2018	Gennemførelse af interview med skoleledere/forstandere (EVA)
27. august - 17. september	Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelse blandt skoleledere (EVA)
17. september-8. oktober 2018	Kvantitativ analyse (EVA)
8. oktober -20. november 2018	Rapportproduktion (EVA)
20. november- 27. november 2018	Intern kvalitetssikring (EVA)
27. november 2018	Rapportudkast til UVM (EVA): UVM sender rapporten i høring hos foreningerne og afleverer samlede kommentarer til EVA
27. november 2018	Rapporten sendes i korrektur (EVA)
7. december 2018	Kommenteret rapportudkast fra UVM til EVA
14. december 2018	Deadline for den færdige rapport (EVA)

rekruttering af interviewpersoner og gennemførelsen af interview og dels fordi informanterne vil have udskrivningerne mere klart i erindringen.